

Att kompromettera sig Regeringens utrikesdeklaration

Den deklaration som regeringen avgav vid onsdagens utrikesdebatt innehöll ett parti av följande innehåll:

Den hårda tävlan som råder mellan olika ideologier har som bekant betydande utrikespolitiska biverkningar. Denna tävlan har tidigare försiggått inom de särskilda nationerna, varvid tillvaron av helt olikställda samhällsklasser gett näring åt striden. Men numera sker konkurrensen också på ett internationellt plan. Den ideologiska kampen skärper befintliga politiska och ekonomiska intressemotsättningar och bidrar väsentligt till lågtrycket i den utrikespolitiska atmosfären. Det är ingalunda betydelselöst om den åskådningen motverkas att världen oundvikligen går mot en uppdelning i ett kapitalistiskt och ett kommunistiskt block, vilka till sist måste drabba samman i en slutlig kamp om världsherraväldet. Denna katastrofteori i internationell version torde säkrast berövas sitt grepp över människor ifall den faktiska utvecklingen ger stöd för möjligheten av ett tillstånd, där de politiska demokratierna också motsvarar idén om välfärdsstaten så som t. ex. vi här i Sverige söker realisera denna idé. En sådan utveckling kan i längden knappast undgå att påverka även uppfattningen i länder med "proletariats diktatur", där det hittills varit en trossats att den av dessa länder eftersträfvade omdaning av samhällets ekonomiska struktur inte kan ske med bibehållande av äkta politisk demokrati.

Varje läsare av detta uttalande måste få intrycket att regeringen — med de i dylika sammanhang nödiga vaga reservationerna — velat säga: Motsättningen i världen beror väsentligen på tendensen till uppdelning i kapitalistiska och kommunistiska stater. Sverige kan minska faran av denna uppdelning genom en samtidigt socialistisk och demokratisk politik. På detta sätt kan även den ryska regimen påverkas, så att den i Ryssland — liksom hos oss — "eftersträfvade omdaning av samhällets ekonomiska struktur" kombineras med demokratiska institutioner.

Liksom tidigare — särskilt i ett beryktat tal av hr Undén — söker alltså regeringen hävda att den klyfta som uppstått i världen beror på striden mellan kapitalism och kommunism. Det antyds att USA liksom England,

Norge och Danmark med deras socialistiska regeringar bestäms av den kapitalistiska åskådningen, medan den ekonomiska reorganisationen i socialistisk riktning är det karaktäristiska för östblocket. Det hela blir alltså en skillnad mellan två "ideologier", och Sverige, som vill både socialism och folkstyre, står mittemellan och bör därför ha lätt att hålla sig neutralt. Regeringen skulle enligt dessa ord inte förstå att väststaterna ur alla synpunkter — demokrati, social välfärd, ekonomisk utjämning, medborgerlig frihet — står på samma linje som vi själva, medan östblocket företräder despotin, den stränga uppdelningen i härskare och behärskade, det hänsynslösa utnyttjandet av de stora massorna i den härskande regimens tjänst. Det är inte motsättringen mellan kapitalism och kommunism som dominerar — det måste för alla vara uppenbart — inte heller endast eller i första hand motsättningen mellan demokrati och diktatur, ehuru vi använder dessa beteckningar som tjänliga förkortningar; det väsentliga är motsättningen mellan humanism, känsla för människovärdet å ena sidan, å den andra maktviljans omänsklighet bakom masken av en kommunistisk propaganda.

Det groteska i tankegången kommer bäst fram i slutfrasen. Sverige skall bringa Ryssland på bättre tankar; när rysarna ser hur duktiga vi är skall de överge diktaturen och bli vad de bör vara — socialdemokrater av svensk typ. Hrr Erlander och Undén har inte lyckats omvända våra hemmakommunister, men nu skall de bli östblockets läromästare. Denna tanke framförs, väl att märka, inte i en slarvig och hetsad replik, utan i en regeringsdeklaration, utarbetad i lugn och ro flera dagar före debatten, föredragen med allvar och myndighet av två svenska excellenser.

Många läsare måste inför denna framställning känna samma

nästan fysiska obehag och pina som vi kommer ihåg från Bööks och Vougts prestationer under kriget. Vi känner igen fraserna — den närmaste parallellen är hr Vougts före el Alamein ständigt uttalade förtröstan att Hitler skulle bli hyggelig och tolerant blott han segrade och man inte retade honom. Vi vet att orden inte är ärliga; utan att förhålliga makten kan med visshet sägas att så enfoldiga är inte hrr Erlander och Undén att de tror på sådant. Vad som föreligger är ett försök att till varje pris ge den svenska isolationismen en teoretisk motivering. Västern har sina fel och förtjänster, Östern har sina fel och förtjänster — Sverige, som under hrr Erlanders och Undéns ledning stärker förtjänsterna och utplånar felen, kan inte finna värdigt sällskap på någondera sidan och måste därför ställa sig utanför, i ensamhet och renhet. Det är den attityd som isolationismen föder, som isolationismen måste föda — trots den gömda förvissningen att Österns framgång betyder Sveriges och den svenska frihetens undergång och att vi utan Västerns hjälp är prisgivna åt massavrättningarna, tortyrkamrarna och koncentrationslägren.

I riksdagen kritiserades dessa uttalanden, utan indignation, med älskvärdhet, småskrat, dialektiska lustigheter. Den svenska riksdagen har sedan tio år vant

sig vid mycket, och upprörd blir man inte längre. I skyddet av vad som sades och förläts 1940, 1941 och 1942 kan vad som helst sägas 1950. Men inte ens inför ett omedelbart hot sade hr Günther under krigsåren de saker som hrr Erlander och Undén säger nu — under betygande av att motsättningarna ute i världen närmast är hjärnspeken hos tidningsmän.

Den logiska och moraliska kritiken berör säkerligen ej dessa statsmän, som inhämtat att realism kräver lögnen och därför tror att förfalskningar är ett bevis på statskonst. Men även ur den mest trånga realistiska synpunkt har de komprometterat oss. Vad som sägs i Sverige kan så lätt misstydas utomlands, och därför bör vi hålla tand för tunga, sade hr Erlander statsklokt, glömsk av de förlöpnings som givit hrr Undén och Vougt internationellt rykte. Men vad skall då sägas om statsledningens egna uttalanden? Kan något vara mera komprometterande för Sverige än detta avsvärande av gemenskapen med Västern, denna egenrättfärdighet, detta förakt åt alla håll? Och dock är vi, det vet de båda excellenserna likaväl som alla andra, helt beroende av Västerns vilja att skydda oss. Vad som sades i onsdags är därför inte blott oriktigt och medvetet bedrägligt, utan till direkt skada för Sveriges intressen.